

EDINOST

„EDINOST“
Izhaja po trikrat na teden v šestih iz-
danjih ob torkih, četrkih
in sobotah. Zjutranje izdanje iz-
haja ob 6. uri zjutraj, večerno pa ob 7.
uri večer. — Obojne izdanje stane:
za en mesec . . . 1.—, izven Avstrije f. 1.50
za tri mesece . . . 3.— : : : 4.50
za pol leta . . . 6.— : : : 9.—
za vsa leta . . . 12.— : : : 18.—
Naročnice je plačevati naprej za vsako leto
brez priložne stroškovne za upravo ne
ozira.
Posamične številke se dobivajo v pro-
stovoljni tožarji v Trstu po 3 svč.
izven Trsta po 4 svč.

Oglasni se računajo po tarifi v petiti; za
naslove z debelimi črkami se plačuje
preost, kolikor obsega navadnih vrst čit:
Poslana, osmrtnice in javne zahvale, ki
mašči oglasni št. se računajo po pogodbi
Vsli dopisi naj se pošiljajo urodništv
ulice Caserma št. 13. Vsako pismo mašči
biti frankovano, ker nefrankovana se
sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo.

Narodne, reklamne in oglase spre-
jemajo upravništvo ulice Melino plo-
cele št. 3, II. nadst. Narodne in oglase
je plačevati leso Trst. Odprto reklama
sije se preste poštnine.

Glasilo slovenskega političnega društva za Primorsko.

V edinosti je moč.

Častitim našim gg. naročnikom!

Vsem onim gg. naročnikom, kateri ne
poravnajo zastano naročnino do 7. decembra
t. l. ustavimo list brezpogojno.

Uprava „Edinosti“.

8 milijonov je več nego 15 milijonov.

Pod tem naslovom je priobčil zadnji „Slov.
svet“ daljši članek, v katerem dokazuje, da so
Slovani povsem jednaki z Nemci glede na sestavo
svojih plemen, ki so ustvarila mnoge analognega,
podobnega in celo jednakega na kulturnem polju.

Res je sicer — tako meni člankar — da se
razna plemena slovanska delovala do sedaj bolj
ali manj ločena. Politika, ki je bila močnejša do
sedaj, nego pe posamična plemena, je storila, da
so slovanska plemena ostala brez ukupnosti in so
delovala po svoje kakor so mogla. Ali najsi bude
kakor hoče, slov. kri vendar še ni uničena v slov.
plemenih. Ako bi le dali tem plemenom političko
svobodo, potem bi ista že sama prišla do večje
kulturne in slovstvene ukupnosti.

Ali pa je med Nemci mnogo bolje v tem pe-
gledu? Na kaj se opira njih ukupnost v tem ce-
sarstvu? Jedino na to, da imajo poleg svojih živih
narečij tudi jeden občni književni jezik. Drugače
pa so razdeljeni na plemena, prav tako, kakor mi
avstrijski Slovani. Mase nemškega naroda čutijo
prav dobro same to razliko med njih narečji in
pismenim jezikom. Še več: mogokrat je večja raz-
lika med nemškim narečjem in pismenim jezikom,
nego pa med posamičnimi narečji slovanskimi.

Na podlagi tega dejstva reaguje člankar v
„Slov. svetu“ na trditev nemškega poslanca Russa
v državnem zboru dunajskem, ki je rekel, da je
bila Badenijeva vlada v nasprotju „z največim,
nejomikanejem in najdelavnijem narodom te dr-
žave“.

PODLISTEK

Zvonar-topničar.

Pe Šenoi posloven! Večeslavov.

Dekle je otrnilo solze, pristopilo k očetu in
rekle mirno:

„Dobro! ne dovolite oče? A jaz vam pra-
vim: njegova ali nobenega!“

Janec pa je zvonil med tem na zvoniku
smrt svoji ljubezni.

II.

Zagrebčani so se šopirili vedno; bili so glavni
ljudje; besneli so za svoje pravice, da se je čulo
na vse štiri strani sveta. Danes pa so molčali
tako, prav tako in gledali od straha v tla, kakor
da jim je kdo nerahlo posegel pod grlo. Bog zna,
zakaj hodi gospod sodnik tako zamišljeno sem in
tja po svetovalnici? Roki na hrbtni, se spreha ja ka-
ker medved v kletki, praska se sedaj za levim,
sedaj za desnim nšesem, poteguje kapico sedaj na
čelo, sedaj jo zepet zdigaje nazaj. Zbirajo se tudi
drugi starišine, a tudi oni kakor da so ugrizli v
kisló jabolko. Oprezno korakajo po prstih, da škri-
pljaje čizmami ne prebude vruga, tužno jim visé
glave, molčé plazijo mimo sodnika, komaj da ga
pozdravljajo: „Hvaljen Bog!“ Mogoče, da vsi
amajo, kaka kost se jim je zadržila v grlu, ali ne
upajo si, da bi opomnili jeden drugega na nesrečo.
Slednjic so se zbrali vendar. V nizki in temni

Ako bi bili ti avstrijski Slovani res popol-
noma ločeni v posamična plemena, ne imejoča prav
nikake ukupnosti, in ako Nemci ne bi bili ločeni v
plemena, potem bi bilo že res, kar je zatrnil Ne-
mec Russ v podkrepljenje zahteve Nemcev po pred-
pravicah v tej državi.

Ker pa ni tako, ker so tudi Nemci ločeni v
posamična plemena prav tako, kakor Slovani, treba
zaključiti, da so Slovani v večini v tej državi,
kajti 15 milijonov je vendar več nego 8 milijonov.

Ako Nemci v bojih proti Slevanom prezirajo
svoja plemena in se čutijo in vedejo le kakor
Nemci, imajo tudi Slovani isto pravo, prezirati ime
raznih svojih plemen, pa se v resnici, po zgledu
Nemcev, smatrati Slovani. Potem dr. Russ in to-
variši ne bodo imeli več tolikega peguma, trditi,
da so Nemci v cesarstvu ali tudi samo v tostran-
ski polovini „največi narod“. Nemci sestavljajo v
primeri s Slovani skupne monarhije jedno tretjino
slovanskega naseljenja; njih je torej trikrat manj,
nego je Slevanov, in v tostranski polovini je Slo-
vanov vsaj dvakrat toliko, kakor Nemcev. Ako v
obče velja kaj ime „Slovani“, treba je je poštovati
tudi v politiki; tako ali tako.

Slovani sami pa imajo prvi dolžnost, da ne
ostanejo te samo po imezu, temveč tudi dejanski.
Še le potem bode videli, v kakem tužnem polože-
nju je njih politikevanje. Če pogledajo Slevani v
zbornico poslancev centralnega parlamenta, vidijo,
da 15 milijonov slovanskega naseljenja nima več
zastopnikov, nego pa 8 milijonov Nemcev. To je
napravila Schmerlingova volilna geometrija, ne da
bi bili to geometrijo popravili ob novi volilni re-
formi. S stališča volilnih redev pomenja 8 milijon-
ov Nemcev v resnici več, nego 15 milijonov to-
stranskih Slevanov. Dr. Russ in tovariši bi morali
drugače govoriti v parlamentu; trditi bi morali,
da skupnost nemških poslancev je največa v drž.
zboru, ne pa da je nemški narod največi v skup-
nem cesarstvu.

svetovalnici stoji dolga lesena miza, a nad njo gori
luč; za mizo sedi sodnik na svojem starem kožna-
tem stolu, obitem rumenimi žebli. Kraj njega se
igra s pratmi notar gospod Čenci in gleda srdito
svetega Blaža, visečega mirno na zidu. Najbrže
kara notar svetnika z očmi, ker ne varuje bolje
Zagreba, ke je vendar patron istemu. Ostali sta-
rašine so se stisnili plaho na klopi pri veliki peči,
trepetajo in čakajo, kaj jim pove sodnik; med
njimi tudi gizdavi Nikola Celinič, ki je danes kaj
čudno krotak.

Naposled je pekašljal sodnik trikrat ter po-
čel govoriti starašinam:

„Plemeniti magistrat in gospodje starašina!
Moram vam povedati, zakaj sedimo tukaj, name-
sto da pijemo dema mirno čašico vina. Stvar je
taka. Turčin vrag ne daja miru, to znate vsi. Vse
seka po naši zemlji, kakor da je njegova; pa-
stoši in požiga, da nas Bog obvaruj. Dokler je ta
nekrščena duša lazila po drugih krajih, naj si be,
ni to skrbele nas; ali sedaj so se mu sline jele
cediti po Zagrebu, sedaj je počelo skrbeti tudi nas.
V Zagreb ne more priti, ako nima trdnega Siseka,
a zato pritiska na Sisek, da istemu pokajo vsa
rebra ter da nimajo gospodje kanonici v Sisku bu-
kovačkega vina, bi jih že davno bes plemtal, ne
bi več branili Siseka. Te je strah božji, kakor se
pripoveduje. Dragi moji bratje, frater je prišel k
gospeda škofu Stankovačkemu ter donesol pismo,

Tudi glede nabiranja se lahko baha d
Russ; saj so Nemci sami odmerjali niže, srednje
in najviše šole najprej sebi in potem, kakor so
hoteli, drugim narodom. Gospodarstvo državno so
tudi tako merili, da je pripadlo največ nemški na-
rodnosti na korist; potem more narod despeti tudi
do največe marljivosti. Tudi Slevani so marljivi,
kjer imajo pri čem biti; če pa se merajo izselje-
vati, potem seveda morajo kazati svojo marljivost
drugod, znanj domovine.

Tako smo primerno zavrnilo trditev, kakor
da bi 8 milijonov Nemcev znašale več, nego 15
milijonov Slevanov.

Nemški agitatorji in zastopniki vedo dobro,
kake slabosti so med Slovani; med poslednjimi so
bili za Slovanstvo Poljaki nezanesljivi in sedaj se
kaša, da Nemci so nacionalno jedini, in je poroštvo
med njimi, da bi se združili takoj vsi, kedar koli
bi pretila nemški narodnosti zaresna nevarnost. A
tudi brez Poljakov bi kakih 12 milijonov tostran-
skih Slevanov še vedno kazalo na več, negokaže
število 8 milijonov Nemcev. Poslednji pa imajo
žide za seboj in ves notranji aparat in celo zuna-
njo politiko, in nemški obstrukcionisti so se na-
dejali pomoči od velikonemške diplomacije letos,
tako, kakor je bila ista vrgla v svoj čas Hohen-
warta. Ne veličina ali velikost, ne večina nemškega
naroda ne zmaga je nad pravom slovanskih naro-
dov, pač pa ves aparat, ki stoji v brambo nemške
hegemonije. Toliko večja potreba se kaže,
da slovanska večina naseljenja de-
seže vsaj svoja prava, ki so po zgo-
dovini in ustavi jednaka s pravom dru-
gih narodov. Faktična večina se bori — tako
zaključuje člankar v „Slov. svetu“ — za pravo
proti hegemoniji manjšine; vsaj v tem zmislu je
tudi dr. Herold naglašal resnico v drž. zboru.

zašivano v podplatu, od gospoda kanonika Blaža
Gjaraka, ki je sedaj komandant v Sisku. Hudo jim
gre, dragi ljudje. Do sedaj je našim še pomagala
bukovčka kapljica, katero jim je pošiljal prečastni
kapitol, ali sedaj ne pomaga ni to. Nesrečni pa-
gani so privlekli iz Gradiške velike možnarje po
Savi, pregazili so Kupo, napravljajo pod Siskem
nasipe in streljajo v mesto, da mu pokajo rebra,
in kakor je prišlo do boja, odpihala je prokleta
poganska kroglja gospodu kanoniku Fintiču — Bog
daj dobro njegevi duši — pošteno glavo, prav ko
je hotel smukniti nazaj skozi vrata v mesto. Po-
tem je bil drugi komandant, kateri je hotel vreči
Tarke v Kupo, ali šle mu je navskriž. Ne bode
več pil Bukovca. Sedaj se vražji pogani posegli
Siščanom pod grle, a za Siščani pridejo na vrsto
Zagrebčani. Bog obvaruj nas, bratje! Petem oglejmo
se, kje smo! Ne bode nas glava bolela ne o Božiču,
ne o trgatvi. To mi je povedal tudi gospod ban, pre-
svetli knez Peter Erdödi. Pristavil je, da se kri-
čanska gospeda vzdigae z vojsko proti Sisku, da
nas reši tega vruga in da bi bilo dobro in peštene,
da storimo tudi mi Zagrebčani nekaj več, nego kar
nam velijo naredbe in zakon. Jaz, bratje moji, mi-
slim, da gospod ban govori prav ter da nabavimo
na naše stroške kompanijo vojakov ter jo pošljemo
z vojsko pod Sisek.

(Pride še.)

Ljubljanski mestni zastop o položaju.
Minolo sredo je došlo v seji mestnega zastopa ljubljanskega do veličastne politične manifestacije.

Župan Hribar je ogovoril občinski svet tako-le:

Slavni občinski svet! Nikdar še nobeno avstrijsko ministerstvo ni odstopilo za takih okoliščin, kakor ministerstvo grofa Badenija. Nam Slovencem sicer ni treba žalovati po njem, ker nas je ravno to ministerstvo — zlasti v deželah zunaj Kranjske — tako malo poznalo, kakor malokatero pred njim, in ker nam celo v tako eminentno nepolitičnem vprašanju, kakor je pomočna akcija za Ljubljano, ni kazalo skoro nikake dobrehotnosti; vendar pa nam dajo misliti okolščine, pod katerimi je grof Badenij s tovariši dal svojo ostavko. Saj ga je prisililo k temu divje vedenje obstrukcionistov.

Gospoda moja! Zgodovina parlamentarizma ne pozna take podivjanosti, kakoršno smo žalibog opazali v našem parlamentu v zadnjih časih. Gotovo ni nobenega mej nami, ki ne bi odobral, ako policija preganja in kaznuje divje razgrajče in pretepače. Ni nam torej zameriti, ako smo se z gansom obračali od ostudnih prizorov v parlamentu, kjer bi se moral biti boj z uma svetlimi meči, ne pa na način, ki je nenavaden celo po zaduhlih predmestnih beznicah.

Še bolj pa se moramo zgražati nad vzroki, ki se bili neposredni povod takemu besneju in rjoventju. Sumo, ker je ministerstvo izreklo — in od besede do dejanja je na takih mesih navadno še daleč — da hoče biti pravične tudi Slovanom, in ker je na Češkem in na Moravskem slovesno proglasilo ravnopravnost češkega in nemškega naroda, uprizorili so zastopniki nemškega naroda tako ostudno vedenje v državnem zboru.

Gospoda moja! Ko je svoje dni v nemškem državnem zboru bila na vrsti razprava o kolonialni politiki Nemčije, tedaj so naglašali nekateri govorniki, da imajo celo divji sfiški narodi pač vzroka dovolj, bati se kulture, katero jim prinašajo nemški civilizatorji. In jaz moram reči, da utegnejo do slabega mnenja o nemški kulturi priti tudi civilizovani narodi Evrope, kajti nad tako podivjanestjo srca in duha, kakoršne so pred očmi vse Evrope kazali zastopniki nemškega naroda v avstrijskem državnem zboru, mora se zgražati vsakdo, ki ima količkaj pojma o dostojnosti in o važnosti parlamenta.

Pa vendar je to nedostojno in skrajno surovo vedenje, katero je za nasledek imele, da se je revolucija zanesla na cesto, povzročilo, da je odstopilo ministerstvo Badenijevo; nemška in nemškutarška mesta pa prirejajo v namen zmagovalne demonstracije, na katerih se Slovani insultujejo ter se jim prizadeva škoda na imetku. Čas je torej in dolžnost je, da se oglašamo tudi mi. To naj se zgodi na dostojen način, kakoršen odlikuje mesto, čigar prebivalstvo se po vsi pravici sme prištevati omikancem* (Živahni dobrokllici).

Obč. svet. dr. Tavčar je predlagal potem nujno, sklicuje se na izvajanja županova, naj občinski svet vzprejme naslednjo resolucijo:

„Občinski svet deželnega stolnega mesta Ljubljane izreka najglobokejše obžalovanje radi nečuvnega, vsemu zakonom omike in dostojnosti nasprotujočega postopanja zedinjenih levicarskih poslancev nemške narodnosti, s katerim se je v državnem zboru onemogočilo vsako delovanje ter lahkomisljeno v največjo nevarnost postavil parlamentarizem in konstitucionalizem v naši državi in s katerim se je konečno v najhujšo nevarnost postavila tudi država sama in nad njo vladajoča presvetla dinastija. Občinski svet — dasi v tem trenutku, kakor kažejo vsa znamenja, praznuje svojo zmago tisto parlamentarno klativiteštvo, ki je imelo svojo glavno in jedino moč v pobalinski surovosti, s katero je za vse čase esramotilo nemški narod in njega kulturo — izreka svoje trdne prepričanje, da radi tega ne izgube poguma slovanski narodi in njih državno-zborski zastopniki ter pričakuje, da bodo ravno ti zastopniki v bodočih žalostnih dneh, ki utegnejo pretiti avstrijskemu slovanstvu, solidarni, in da se bodo bojevali neustrašljivo in vztrajno toliko časa, dakler ne pribore svojim narodom tiste je-

dnakopravnosti, brez katere ni misliti na srečno prihodnost naših držav.

Občinski svet izreka o tej priliki radi možnega postopanja čestitanje predsedništvu državnega zbora in na prvem mestu gospodu predsedniku Davidu Abrahamowiczu, na katerega je valilo vse, kar se je surovega izmisliiti mogla združena nemška levica; pred vsem pa pričakuje občinski svet ljubljanski, da združena desnica ostane solidarna tudi v bodoče, ter naglašja, da je najsvetejša dolžnost slovenskega naroda — njega poslancev, da so v vsaki priliki bratsko in solidarno zvezani v bodočih bojih, ki bodo pred vsem zadevali bratska naroda češki in poljski, s tema narodoma in njunimi zastopniki.

Gospoda županu se naroča, da obvesti o tej resoluciji predsedništvu poslanske zbornice in parlamentarno komisijo desnice*.

Utemeljeva je to resolucijo je rekel dr. Tavčar, da je bilo vse tisto prvo zanimanje grofa Badenija za slovanski narod le navidezno, kajti kmalo je začel koketovati z italijanskimi poslanci in se ni menil več za naše. Toda nikakor se ne moremo strinjati z načinom, po katerem je bil vržen grof Badenij. Govornik je bilal nemško krutost, katere se ni mogel iznebiti niti učenjak Momsen.

Podžupan dr. vitez Bleweis-Trsteniški je izrekel obžalovanje, da so bili elikani Nemci tlačani socijalne demokracije, ki bodo i v bodoče gotovo skušala nadaljevati delo, ki se jej je sedaj toli izborao obneslo. V takih razmerah je solidarnost slovanskih narodov največjega pomena. Zato naj se današnji sklep sporoči brzojavnim potom županu kraljevske Prage in predsedstvu stolnega mesta v Lvov.

Občinski svet je soglasno vsprejel predloženo resolucijo z dodatkom podžupana dra viteza Bleweisa-Trsteniškega.

Čim pogosteje smo prisljeni, da grajamo to in ono v središčni pokrajini naši, tem večjo radostjo pozdravljamo to svedčano in povsem umestno manifestacijo metropole slovenske, ter ne moremo drugače, nego da se pridružujemo pozivu „Slov. Naroda“, da bi slovenske občine posnemale vzgled stolnega mesta ljubljanskega, da dokazemo Slovenci na ta način, da hočemo biti nerazdružno zvezani s svojimi slovanskimi brati v velikem boju, ki nas čaka morda.

Tako je prav in tako bodi! Nijeden Slovenec naj ne pozabi ni za trenutek, da je Ljubljana nam vsem politično in kulturno središče; vsaka akcija naše narodne kpnosti imej svoj začetek v središču! Takaj obračajmo svoje oči, od tam pričakujemo inicijative, Ljubljani bodi zaupljivo poverjeno prvenstvo v borbi za pravice naroda! A ti Ljubljana pokaži vsikdar, da pojmiš svojo nalogo kakor srce naroda slovenskega; pokaži, da se čutiš na višini situacije, da torej zaslužiš vse zaupanje odlomkov naroda ob periferijah! Svojo manifestacijo, kakor ti jo je narekala skrb za bodočnost naroda slovenskega in vsega avstrijskega slovanstva, si pokazala na jedino pravo pot, ki vodi do velikega cilja! Stisnila si — pobratinstva med Jugoslovani niti ne treba povdarjati še posebej — bratski bratsko roko narodu češkemu in poljskemu. Hvala ti na tem! A v tem trenutku se še radujemo s teboj vsi na vesti, ki nam je došla ravnokar: *narod poljski se je na istotako bratski način že odzval pojavu našemu. Župan stolnice naroda poljskega, župan lvovski je brzojavil županu ljubljanskemu, da narod poljski ne zapusti nikdar poti jedinstva vseh Slovanov Avstrije, ki sestavljajo večino monarhije. Narod poljski bode nadaljeval začeto delo za osvobodjenje Slovanov iz neopravičene hegemonije nemške manjšine!*

To je bratski odziv Ljubljani iz Lvova. Taka topla slovanska beseda morda še ni došla narodu slovenskemu iz poljskih pokrajin. Nemška obstrukcija pa vidi sedaj, kako iz nje brutalnosti in nje nasilstev raste naša vzajemnost. Nemci se ponajajo sedaj se svojim namišljenim jedinstvom. Mi pa poznamo te jedinstvo; ali prav za prav ga ne poznamo, ker ga ni. V prvo se menda konservativne mase nemške tudi — Nemci. A teh ni med obstrukcionisti. A tudi ostale skupine so zlozne le v napadanju in v sovražtvu, v pozitivnem delu pa ne bodo nikdar!! In da tudi ni tako, da so Nemci tudi res jedini in zložni med seboj, nas ne more plašiti to, ako sme zložni tudi mi med

seboj! Naša moč je velika v naši zloznosti in v dejstvu, da smo večina v monarhiji. Na to opozarja nasproti Siovanov tudi župan lvovski v svoji brzojavki do župana ljubljanskega.

K položaju. Bog vedi, da-li je računai g. baron Gautsch, prijemaši za krmilo s tem, da mu bode ravno od Poljakov prihajal toli odločen odpor. Se stališča sorojaštva je umevno sicer, da so Poljaki razdraženi vsled toli silovitega in brezprimerno sovražnega postopanja Nemcev proti njih rojaku grofu Badeniju; ali da bodo ravno Poljaki, ki so bili dosedaj peteršilječek na juhi vsacega ministerstva avstrijskega, tako odločni v zagovarjanju večine in njenih načel, tega si gotovo ni mislil baron Gautsch in se je najbrže hude zaračunal v tem pogledu. Ako smemo verjeti odločni pisavi vseh poljskih listev, ako pomislimo na brzojavko poljskega župana ljubljanskemu in ako poštujemo, da je bil ravno Poljak Jaworsky, ki je v imenu parlamentarne komisije večine najodločneje odklonil zahteyo Gautschevo, naj bi se odobil njegov seboj pripešeni komuniké, katerim naj bi se obvezala desnica, da je pripravljena podpirati novo ministerstvo: potem je jasno, da mu ni nađe, da bi odkršil Poljake od večine. Nemci brez Poljakov pa ne morejo vzdržati nobene vlade niti par mesecev. Neko poročilo dunajsko trdi celo, da se je od srca smijala vsa parlamentarna komisija tej — najivnosti gospoda ministerskega predsednika. Tako se je ta prvi korak barona Gautscha zaključil odločnim nevspehom.

Današnji „Mattino“ pa telazi, da še ni vse zgubljeno, ker da se je posrečilo nekaterim členu nemške katoliške ljudske stranke, nekoliko uglatiti pot bližanju med desnico in baronom Gautschem.

Tudi z levico se je že pogajal baron Gautsch. Le-ta da je predlagal, naj bi se jezikovne naredbe spremenile tako, da se okraji razdele v mešane in v čisto nemške in čisto češke. Levica ni hotela stopiti v razpravo o tem vprašanju, ker zahteva, da se najprej rešiti vprašanji predsedništva in predloga Falkenhaynovega. A ravno ti vprašanji utegniti biti skala, ob kateri se razbijejo vsi napori Gautschevi. V kolikor je znano do sedaj, večina noče odnehati gledé predsedništva; kar se pa dostaje predloga Falkenhaynovega, ne bi bila večina tako neizprosna, ako debi jamstvo od opozicije, da se parlamentarni škandali ne ponove. Ali pa bode hotela manjšina dati tako jamstvo? Ali bode smela? Kako odredi Schönerer? In sedaj so prišli vmes še praški dogodki! Tako trdega oreha že dolgo ni imel noben ministerski predsednik med zobmi, kakor ga ima baron Gautsch.

Iz delegacij. V avstrijski delegaciji je bil na dnevnem redu proračun ministerstva za vnanje stvari. Poročevalec Dumba izreka veliko priznanje ministru za vnanje reči, grofu Goluchowskemu. Spominjal se je pohvalno Andrassy-ja in Kalnoky-ja ter predlagal, da se izreče popolno zaupanje ministru grofa Goluchowskemu. Delegat Kaftan (Mladočeh) smatra zvezo z Rusijo za zaslugo cesarja in grofa Goluchovskega in smatra za potrebno, da se prične z represalijami nasproti Ameriki. V ta namen predlaga, da se ustanovi zveza evropskih držav, ker trozveza ne zadostuje sama na sebi. Govornik je omenjal konečno češko-nemškega spora. Delegat dr. Gross (nemško-napredni) izraza svojo radost na tem, da je zatrdena trozveza in pozdravlja tudi zblizanje z Rusijo, vendar meni, da bi bilo prav, ako bi se to zblizanje nekoliko omejilo in sicer zaradi ruske zveze z Francijo. Mi ne smemo pozabiti, je menil, da je zveza med Avstrijo in Nemčijo zveza od naroda do naroda, da je v Avstriji pretresena podlaga države ter da je avstrijski parlamentarizem dobil grozen udarec. Menite pa — tako je vskliknil — da more še uživati spoštovanje svojih zaveznikov država, v kateri parlament nima nikake avtorite, v kateri se tlačijo posamične stranke in v kateri nista nikaker zavarovana svoboda in varnost imetja, kakor to kažejo dogodki v Pragi?!

Bravo Gross! Storili ste, kar je le v človeški moči, za svetohlinstvo. To pa je že res flatno, ako prvak obstrukcije, ako odličnjak med oaimi, ki se vibteli strašen bič nepokorščine nad siromalnim predsednikom, ako ta mež toži o pomanjkanju avtoritete v parlamentu! Najfetneje pa je, ako ljudje, ki so imeli viši protekterat nad dogodki v Žatcu, Aschu, Hebu, Gradcu, Danaju itd. tožijo

sedaj na dogodkih v Pragi! In kaj je menil dr. Gross se svojim izrekom o zvezi med narodom in narodom? Ali so morda le Nemci „narod“ v Avstriji? Potem je falzifikoval dejstva. Morda je hotel reči, da v Avstriji so jedini Nemci s „svojim srcem“ za zvezo z Nemčijo. To bi bilo nekaj. No, kaj meni Gross, ali ne doprinašajo veliko žrtev za državo oni Nemci, katerim trozveza ni srčna stvar, a jo vendar hočejo držati lojalno? Ali zaslužijo taki lojalni ljudje takega brutalnega postopanja, kakor jim prihaja od dr. Grossa in družbe? Te naj si zapomni dr. Gross, da se bližajo zatoni tisti časi, ko so bili v Avstriji le Nemci tisti „narod“, ki je vodil vnanjo politiko in sklepal zveze.

Dr. Gross se je dotaknil dogodkov zadnjih dni v parlamentu in na Češkem in je izjavil, da bodo Nemci nadaljevali boj, ako bi zistem nadaljeval svojo politiko. Dr. Gross ni povedal s tem nič novega, saj Nemci so bili vedno taki: ako niso gospodarili, so pa razsajali. Delegat graf Zedtwitz (konzervativen) je izrazil svojo zadovoljnost na ekspezeju ministra vnanjih stvari in se nadeja, da bo vlada jela izvrševati poslednje svoje gospodarske naloge. Delegat Herold (Mladoček) se je varoval proti očitjanju, da so Čehi posebno zaljubljeni v Rusijo in je spominjal le na dejstvo, da velika večina prebivalstva v njegovi domovini ni nemška. Govornik je omenjal dogodkov v Pragi in je dostavil, da je bilo pričakovati z ozirom na to, da se Nemci v Zlatcu navahili na biše Čehov, da Čehi v Pragi storijo kaj sličnega Nemcem.

Delegat dr. Kramar je dejal, da je delžnost vseh, da delajo za mirno rešitev sporov. Mladočeki ne zahtevajo, da bodi Avstrija slovanska, nikdar pa tudi ne privede v to, da bi se Avstrija proglašila nemško državo. Avstrija bi kakor nemška država le izgubila v svojih temeljnih pogojih, kajti jedna nemška država poleg druge močne nemške države bi pomenjala za prvo le nevarnost. Delegat Dzieduszycki (Poljak) je izjavil, da Poljaki ne tirajo narednostne politike, ampak avstrijsko. Oni delujejo jedino le za utrjenje moči Avstrije. Govornik je apeloval do Nemcev, da poslednji dovolijo v to, da se reši nagodbni provizorij ustavnim putem. Delegat dr. Gross je izjavil k sklepu, da so Nemci vedno z veseljem pripravljani podati roko za sklep postopnega miru. Po zaključku poročevalskega govora, kateri istotako priporoča spravo med Čehi in Nemci, se je sprejel proračun ministra za vnanje stvari in votum zaupanja grafu Goluchowskiemu.

Ogerski državni zbor. Poslanec Fran Košut je interpeloval vlado, kedaj nameruje uporabiti svoje pravice z ozirom na razmere v Avstriji ter predložiti zakon za uredbo stvari, ki so v tesni zvezi z neodvisnostjo Ogerske in kateri zakon sloni na načelu samodolobne Ogerske. V svoji motivaciji kaže Košut na dogodke v avstrijski zbornici in je poudarjal potrebo, da ogerska vlada izrazi svoje namere, to z ozirom na dejstvo, da je avstrijski državni zbor preložen in da je le kratak čas do 1. januarja 1898.

Dopolnilne volitve za hrvatski sabor so se vsilile večeraj. Oddati je bilo 6 mandatov. Opozicija je zmagala s tremi. Voljeni so od opozicije: Bedeković v Stabici, dr. Vrbančić v Virju in dr. Zahar v Sv. Ivanu Žabno. Po tolikem pritisku od vladne strani je to uprav krasen uspeh opozicije.

Razične vesti.

Odbor pol. društva „Edinost“ bode imel svojo sejo nocaj ob 7 in pol uri.

Knez nadškofom v Gorici. je imenovan dr. Jakob Missia, knezškof ljubljanski.

To je najnovejša vest, ki gotovo vzbudi senzacijo po vsem Primorskem. Svoje mnenje hočemo povedati nižje dolj. Predno storimo to, označiti hočemo na kratko, kako da italijanski listi tržaški vspremljajo to vest.

Kažejo se hitro razodane. Saj so bili že pred meseci pisali o imenovanju Flappa kakor o gotovi stvari. „Piccolo“ pravi, da ni težko uganiti vzroka, ki je dovel do tega imenovanja. Ogoljujane da so s tem vse nade Italijanov, da se slednjič enkrat vendar pripozna njih „pravo“ do tega, da ni italijanski prelet zavel najviše cerkvene dostojanstvo v deželi. Toda tudi zahtevam Slovanov ni ustrezen, ker se Missia smatra narodnim nasprotnikom Slovanov. Novemu knez nadškofu samemu da je do tega, da se ga smatra Nemcem.

To je tudi vzrok — tako zaključuje „Piccolo“ — da med Italijanom in Slovincem so zbrali — tretjega, tuja obema narodnostima, živečima v pokrajini.

Nočemo se baviti vprašanjem, od kod jemiže „Piccolo“ tisto „pravico“ Italijanov, da mora biti Italijan pastir škofije, ki je po večini — slovenska, da mora biti Italijan najviši cerkveni dostojanstvenik v pokrajini, ki je po veliki večini hrvatsko-slovenska? Ako bi bili Italijani res prišli do take „pravice“, potem bi bila krivica tem huja, ker ima itak že jedna škofija v Primorju Italijana za škofa, dočim je po večini slovanska. Te pa, kar modruje „Piccolo“ o izberanju Nemca med Italijanom in Slovanom, bi bilo res vredno, da bi jeli Italijani enkrat resne razmišljati o tem, kako usodna za njih same mora postati prej ali slej njih politika slepega sovražstva do Slovanov. Oni udrihajo po nas, smejejo se pa tretji. Pustimo na strani cerkvene stvari! Poglejmo le, kake je v vseh družih strokah. Poglejmo, kako so Italijani v svoji slepoti napravili svojo pozicijo v veliki trgovini, pogledajmo, kako so danes na čelu vseh vrhnik oblasti v Trstu — sami Nemci! Slovanov ni, a Italijanov tudi ne. Italijani se tolažijo za sedaj z dobrohotnostjo teh Nemcev do Italijanov. Ali naj se ne varajo o naravi te dobrohotnosti. Ob vsej tej dobrohotnosti bodo naraščala neprestano in neizprosno deslednostjo — nemška moč na vseh državnih ustanovah v Trstu. Če je kedaj katera stranka drago plačevala svoje gospodarstvo, je plačujoče Italijani tiste nadvladaje svoje nad pohlevnimi Slovinci. Italijani bi dobro sterili, da bi resao premišljali in si izvajali nadaljnjih logičnih sklepov iz opazk, ki jih je napravil „Piccolo“ o imenovanju nadškofa v Gorici. Ako store tako, morajo priti do spoznanja, da vse njih slavje in vse njih zmage nad nami, niso nič drugega, nego dolga veriga namih usodnih zmot.

Veliko borniranega se je pekalo o tej priliki „Mattino“. Omenja, da je vest, ki se je bila razširila o imenovanju Flappev, vzradostila vse prebivalstvo, ker je vedelo, da je pravičen, nepristranski, brez zveze s strankami, in udan jedino le duhovski stvari. Sedaj pa da je vse nezadovoljne in ozlovoljeno.

Nočemo žaliti prevzvišenega v Poreču, ako rečemo, da se je prevzvišeni gotovo držal za trebuh od smeha, ko je čital lepo bajko, ki jo je napisal o njem borniranec „Mattino“.

Nam Slovincem Primorske je stališče dano samo po sebi v očigled temu imenovanju. Zgrešeno bi bilo, ako bi hoteli navajati tu varoke, zakaj ne moremo biti navdušeni. Še bolj zgrešene in neumnostno bi bilo, ako bi rekrimirali in bi iz minolosti delali neugodne zaključke za bodočnost. Prosili bi le Njegovo Prevzvišenost, da ne prezre, da stopi sedaj v veliko delikatneje in kečljiveje razmerje, nego — u je bilo na Kranjskem. Nadškofija goriška leži ob periferiji in ne v središču. Večina prebivalstva te škofije se bori za svojo narodno eksistencijo proti nasprotniku, ki se pozna pardona!!

Nasa udanostna prošnja je torej ta, da bi Njegova Prevzvišenost pripoznaval tudi v dejanji, da sedanja borba, ki jo bije slovenski narod na Primorskem, izvira iz plemenitih namenov, da nam je ta borba usiljena in da jo moramo izvojevati, ako nočemo z lastno roko podpisati smrtne sodbe svojemu narednemu in političnemu obstanku. Poleg verske tolažbe pričakujejo goriški Slovinci od novega vladike sočutja na njih žalostnem narodnem in političnem položaju. Ako jih ne prevari ta nada, sme novi vladika pričakovati odprtih src in iskrene udanosti.

Knjige družbe sv. Mohora so došle in se bodo razdajale pri sv. Antona novem (v. poste vecchie 16) samo ob nedeljah popoldne po blagoslovu in vse druge dneve zjutraj od 8. do 9. ure. Vsaki ud naj pride po svoje knjige prej ko mu je mogoče, da ne bode trajalo razdajanje cele mesece, kakor druga leta. Vsaki ud, kadar pride po knjige, naj prinese ob jednom seboj udnino (1 gld.) za drugo leto, ker s tem je prihranjenega mnogo časa poverjeniku, udje pa imajo tako le eno samo pot namesto dveh. Z razdelitvijo knjig se že tako trati mnogo časa, če pa še vsaki ud prihaja po dvakrat — enkrat po knjige in drugi krat še le z denarjem — ni nikoli ne konca ne kraja. Prosimo torej, naj vsaki opravi vse ob enem. O tej

priliki se sprejemajo tudi darovi za družbo sv. Cirila in Metoda.

Na Miklavžev večer „Trž. Sokola“, opozarjamo še enkrat slavno obinstvo. Ta tradicionalna veselica se bode vršila nocaj v dvorani Mally, ulica Torrente in bode prva po dolgem premoru, ki je bil neizogibna posledica bojkota, oziroma burnim dogodkom letošnje spomladi. Uverjeni smo, da deba te težke krize ni udušila simpatij, ki je jejslovensko občinstvo tržaško vsikdar gojilo do našega vrliga „Sokola“. Program je mnogovrsten in bode sodelovali tamburaši društva „Slov. pevsko društvo“ in — sv. Miklavž sijajnim spremstvom. Darila se lahko še danes oddajo slugi „Slovenske čitalnice“, ulica S. Francesco št. 2.

Bodimo previdni! Večkrat že sem nastopil proti našim socialistom. Sam sem priprost delavec (nekdanji člen socialnega društva). Ali uvidel sem že v početku socialno-demokratskega gibanja, da to ne bode imelo dobrih posledic za naše „delavsko“ ljudstvo. Kakor izkoriščajo velikaši delavca v obče, baš tako so se zavezali sedaj naši sosedje Nemci, Madjari in Lahi, da bi izkoristili nas Slovane. Že v začetku sedanje državnozbornske sesije bilo je opaziti, kako hodijo socialno-demokratski poslanci v žerjavico po kostanj za nemške kapitaliste. Namesto da bi podpirali zatirane Slovane, zvezali so se proti nam, kar smo brze opazili tudi mi v Trstu. Tu se je začela huda agitacija proti poslancema-mučenikom: Spinčića in Laginji!! Ko se pa gospodje naleteli na odpor od naših narodnih delavcev, izgovarjali se se uprav hinavski, češ: mi ja moramo napadati, da bodeta bolj — delavna!!

Le hinavci morejo trditi kaj takega o cvetu naših poslancev. Saj priznavajo vsi odkritosrčni ljudje — tudi Lahi — neumorno delavnost naših poslancev istrskih.

Vrhunec slave so si pa izvojevali socialisti v soboto dne 27. novembra 1897., ko so nesramno naskočili slovaško večino v državnem zboru. Se ve, oni niso nikdar v zadregi, in tako tudi sedaj ne.

Oni pravijo: mi smo morali postopati tako, ko smo videli na kak nezakonit način si večina pomaga do svojega cilja.

Falkenhaynovega predloga vendar nismo smeli utakniti v žep kar tako ter dopustiti, da bi nas straže vlačile ven iz parlamenta! Res, prav res je to, gospoda socialisti, toda dovelite mi, da povem i jaz svojo. Ko ste videli, na kak surov način postopa Schönerejeva frakcija, ni vam bilo treba pomagati istej ter podpirati jo alla Daszynski et comp., nego ste morali stopiti k večini in jo obvestiti, kaj da mislite storiti v slučaju, da se odebri Falkenhaynov, vam dobro znani predlog. Ko bi bili lojalni, bi priznali tudi vi, da po starem poslovniku ni bilo mogoče več naprej. Ali vi hočete, da je voda motna in zato zavijate! Mi Slovani vas poznamo sedaj, poznamo tudi vaše nakane in zato se bodemo z vso energijo upirali nadaljnemu širjenju vaših — za slovanstvo pegubljivih namenov.

Lahi pravijo, („Avanti“): „Mi smo danes še tako šibki, da ne moremo stati še na svojih lastnih nogah; ako pa se že moramo opirati na druge, je le naravno, da se opiramo na one, ki so naši, ki nas umejo in ki govore z nami isti jezik — torej na — Lahi!!! Da bi se mi bratili s tujci, ki delajo na to, da bi nas prodali v Ljubljano, tega se sme nikdo zahtevati od nas!! Mi smo internacionalni le tam, kjer treba pomagati zatiranim (na Dunaju!!) drugače pa raje z narodom, nego proti njemu!“

V tem smislu piše torej socialno-demokratski list in v tem smislu se tudi dela! Oni hočejo ostati Italijani, a Slovani, in Slovinci še posebe, naj bi zatajili svoj jezik, svoj narod in svojo domovino!! Tako jih udušimo lažje — si mislijo Lahi. Toda vedo naj, da delajo račune brez krčmarja, kajti Slovinci smo začeli odpirati oči ter spoznavati nevarnost, ki nam preti.

Osobito zadnje dni se čuje, kako nekdanji socialisti zabavljajo na „zapeljane“ socialistične državne poslance. Ti, draga „Edinost“, pa govori odkrite (kakor si dozdaj) in govore naj vsi slovanski listi! Povejte našim delavcem, česa morajo pričakovati od — pežidjenih kolovodjev socializma.

Brejski.

